

КОРАК ПО КОРАК НАСТУПА НАРОД

8. октобар

На путу према Ваљеву

Кратко одмориште са претходницом, поред пушкомитраљеза упереног у плаву таласну даљину. Водим ето људи, сто четрдесет коња, седамдесет кола. Широки видици отворили су се преда мнохм први пут ми је Посавина остала иза леђа. Тамо далеко су ваљевске иланине, десно масив Цер. Дише се широко, види се далеко. Девет штука бомбардера бомбардовало је док смо се одмарали у храстовој шуми крај пута, нешто око Шапца. Кад смо кренули, колоном, од кола до кола, пронео се глас да су наши освојили Шабац. Можда су га зато тукли. Тупи одједи бомбардовања подсетили су ме на 6. априд, на згаришта и лешеве Београђана, на друга који је кроз сав тај ужас корачао са мнош, раме уз раме, забринут на изглед ни мало више него обично. Чини ми се, ко зна зашто, да ћу га срести на овом нуту...

Пушка ми је преко колена наслоњена, пушка — део човека. Златни јесењи дан умире око нас, пуна кола враћају се с њива у села. Да ли ћемо икада проћи овим истим путевима заједно?

Сељаци су радознали куд идемо. Упорно испитују борце, постављају најунакрснија питања о удаљености, о данима путовања, о квалитету путева, на све могуће начине труде се да проклевуе правац и циљ. Узалуд. Борци се добро држе, то је мој стари некадашњи вод. Весело корачамо, весело тандрчу кола рђавим околистим сеоским путевима кроз благо брдовити крај, тамо далеко, пут планина. Пушке стрче из кола. Ту и тамо, с времена на време, зачује се песма.

Склањајмо жито испред Немаца у брдовитије крајеве око Ваљева.

10. октобар

К о ж у а р

Преткишно подне. Јутрос у пет кренули смо из ослобођене варошице Коцељево. Кренули смо из школе. Димила се петролејка у предзорје, сањиви партизани батргали су по учионици посутој сламом. Поздравили смо се са стражарем пред школом, отпочео

је марш кроз заспалу варошицу, стидљиво је одјекнула Зорићева песма.

Изненада је стигло наређење да се са својим водом вратим.

Синоћ смо слушали радио. Немци су се оставили Лењинграда, надиру према Москви. Ужице је наше. Горњи Милановац. Немци код нас држе само неколико градова. Мој транспорт наставио је пут кроз ослобођене партизанске крајеве, дивне брдовите крајеве пуне шума и вода. Наређење да се са водом вратим а да транспорт предам вези није ме обрадовао.

На мојој шајкачи црвени се петокрака звезда — наш партизански знак. Зацрвенеле су се ових дана капе у Србији — много нас је, поносни смо на свој знак и на своју снагу.

Далеко за мном остала је прашњава варошмца Коцељево, прва ослобођена варошица у коју сам ушао. Провео сам у њој скоро цео дан. Стигли смо у поноћ. Потражио сам канцеларију одбора, смештену у кућу месног трговца који је давно побегао у Обреновац или Београд. И тамо ое димила петролејка. Неколико бораца спавало је на поду. Неки мршави Тамнавац лежао је одевен у чисто сељачко одело у кревету у углу. Две писаће машине, рукописи, формулари наредаба и циркулари растурени по дугачком столу. Ставио сам у цеп наредбу да ми се у оближњем селу обезбеди преноћиште и исхрана мојих људи.

Душ су већ леви, златни дани. Данас је мутно, спрема се за кишу. Пред нама је пут, пред нама су дуги кишни дани, блатњави друмови, крв и мозак просути у блату. .. Пред нама су бескрајни кишни чаови, пред нама је борба, борба Србије, гхред нама је будућност Србије, пролеће Србије. Биће дужи часови док пада киша, биће више успомена кад се продуже ноћи, биће болнији снови и сновиђења у кишна, сива, мрачна праскзорја јесење Србије. Али пред нама, преда мном је борба, Можда смрт. Борба, и сунце, и пролеће које чека да процвета са безброј цветова. Пољско цвеће Србије. У повлачењу из Сарајева за Ужице, кроз кишу и тунеле, поред безбројних колона немачких тенкова, гледао сам Србију како се вуче, како пузи по блату, како се превија као згажени црв. Пољско цвеће Србије! Како интензивно мирише под ногама док корачаш кроз ноћ ливадама! Мирише на детињство, на нешто сањиво, неодређено, без имена. На нешто што ће тек доћи.

Корак по корак наступа народ. Напред. Увек напред.

Пред ноћ силазимо у Посавину.

Још увек није пала киша, још увек је мутно, тмурно, суморно. Изнад нас прешао је један штука бомбардер. Код Шапца тутње топови. Потмула, недокучива грмљавина, пут Шапца говори већ данима о борби, о ропцу. Невидљиво се крећу наши водови, наше чете. Има тамо од пре неколико дана и наших Посаваца. Тешки топови код Шапца не престају. Дрвеће уморно нише грање. Топло је. Кроз један сат крећемо напред. Чекамо болничара

и његовог помоћника, који су отишли да превију једног рањеника. Рањеник лежи на брду преко, где је била наша болница. Тамо је сам код сељака, а рана му крвари.

Недићеви бандити с времена на време упадају у Посавину, у села непосредно под Обреновцем, и тада долази до окршаја и до мањих чарки с нама. Немаца у Обреновцу, како се прича, нема. Обреновачки петоколонаши мобилисали су и плаћају олош Обреновца и лумпенпролетаријат за борбу против нас.

У Коцељеву био сам, први пут од како сам у одреду, у правој лекарској ординацији, а у њеиом углу гордо се уздизао, као сиви гребен, рентген апарат.

Тога јутра над варошицом је прошао један немачки извиђач. Мало је кружио и наставио пут. Варошица чека. Она још није доживела бомбардовање из ваздуха. Она још живи на белом хлебу.

Мост преко Тамнаве порушен је. Заседе очекују дању и ноћу, стражари и патроле наизглед сањиво крстаре кроз уснулу варошицу. Али је срце партизана будно, а око отворено, свевидљиво.

(Из књиге „За Титом“).

Чедомир МИНДЕРОВИЋ.